

Sobotna akcija NNNP — uspela

Ocena enotna — pripravljene smo

Množičnost in izkazana visoka zrelost in zavest delavcev Jelovice v letošnji akciji »NČ NAS NE SME PRESENETITI—79«, ki so celotne aktivnosti v manifestativni akciji pripravljenosti in usposobljenosti za lastno varnost, družbeno odgovorno in disciplinirano zaokrožili z vajo samozaščitnih aktivnosti dne 29/ in 30/9-1979.

Same priprave so odborom za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito delovne organizacije, temeljnih organizacij in delovne skupnosti skupnih služb, štabu civilne zaščite in predvsem družbenopolitičnim organizacijam povzročile prenekatero skrb. Potrebno je bilo uniformirati splošne enote civilne zaščite, dopolniti enoto civilne zaščite, jih ustrezno opremiti, prerazporediti, temeljito proučiti ustrezna navodila in osnovne usmeritve v akciji NNNP, izdelati predpostavke, navodila, akcijske načrte in plane.

Morali smo pripraviti akcijo, ki nam bo v pouk, in ki bo navajala vse nas na razmišljanje in tudi dejansko ukrepanje ter naslanjanje na lastne sile v najtežjih trenutkih. Mi vemo, da je ni v svetu armade vojakov, gasilcev, varnostnikov, ki naj bi v danem trenutku posredovali povsod, le mi moramo postati taki vojaki, gasilci, bolj rečeno družbeno-samozaščitno usposobljeni občani, delavci.

In res tako zadan pouk, šolska ura družbene samozaščite je stekel 29/9 ob 4.00 zjutraj.

Samozaščita na pohodu...

Resnično! Dežurni v štabu akcije že aktivira prvi dve patrulji narodne zaščite. Člani so dobili nalogo obhod obratov Stari dvor, rok 45 minut in nato poročanje. Stalno kroženje patrulj z menjavanjem smeri, brez strogo določenih ur, je za vsakogar znak dobre zaščite varovanih objektov. Nikdar se ne ve, kdaj in od kje se bo pojavila patrulja, ki budno pazi na vsak premik k zaščitnemu objektu.

Normalni delovni dan, ali pa tudi ne, se začne...

Ne danes ni tako kot ponavadi, že pred delom te preverijo in tudi parkirati ne moreš tam,

kjer vedno, ali ne? »Ja, temeljiti pa so ti 'narodno-zaščitniki',« se sliši v oblačilnicah!

Pozor! Sestanek je v teku...

Res je, deloven in temeljit je. Sestal se je odbor za LO in DS (Nadaljevanje na 2. strani)

Oddelek gasilskega voda CZ DO Jelovica v napadu s peno. Resen pristop k vaji opazujejo delavci proizvodnje

(Nadaljevanje s 1. strani)

DO, TOZD in DSSS, štab civilne zaščite, vojnizvršilni odbor sindikata in vojni komite ZK na zadnjo sejo pred sklepno vajo. Preveriti je potrebno načrt, še enkrat obhoditi vse punkte, na katerih se bodo odvijale določene aktivnosti v vaji.

Patrolja NZ — vodja patrolje Rozman Milan in članci Kosem Malčič in Lušina Vanda — pred glavnim vhodom v podjetje ob nastopu dolžnosti

Napovedan obisk ...

Ne, niso nas presenetili. Toda vseeno nas je iznenadil tako visok obisk. Tovariš Puhar Aci in polkovnik Kržišnik Ljubo sta prišla v Jelovico preveriti našo akcijsko pripravljenost, pregledala sta načrt civilne zaščite in posebno zanimanje pokazala za naš obrambni načrt, načrt vojne proizvodnje in organiziranost v vojnem stanju. Zadovoljna z odgovori in prikaznji ter s celotno organiziranostjo in potekom akcije sta odšla iz naše delovne organizacije novim nalogam naproti.

Pred začetkom vaje ...

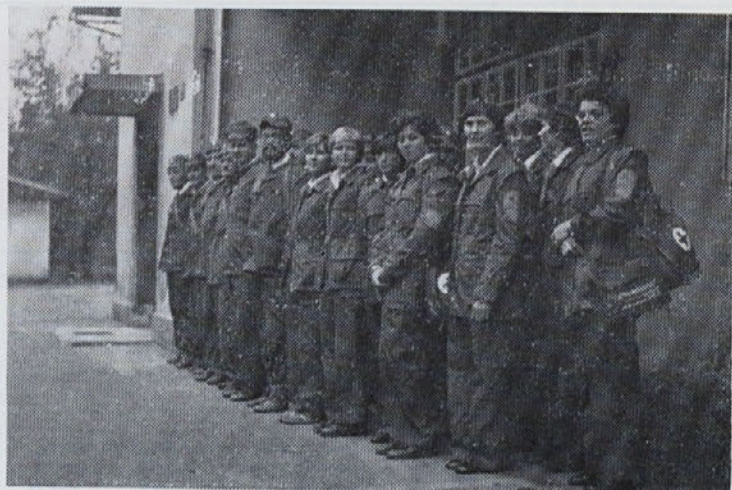
Zbrani so vsi udeleženci, enote civilne zaščite, gasilke in gasilci IGD Jelovica, zdravnica in medicinska sestra OA Jelovica, število patrolj narodne zaščite se povečuje in ...

Alarm ... zračni napad ...

Zavije zvok sirene, delavke in delavci hite v zaklonišča, kamor jih usmerjajo pripadniki oddelka za vzdrževanje reda enote civilne zaščite. Discipliniranost prepreči vsako paniko. Bombe tulijo in zaslišijo se prve eksplozije. Štab CZ in odbor za LO in DS DO zasedata vsak na svojem komandnem mestu. Ob eksplozijah se v zakloniščih organizirajo ekipe CZ in gasilske desetine IGD Jelovica. Tu sta novi komandir oddelka za prvo medicinsko pomoč Krmelj Rajko z namestnico Bergant Tončko, ki se je odzvala pozivu CZ, čeprav je mati manj kot leto dni starega otroka, tu je komandir oddelka za odstranjevanje ruševin Šinko Viktor, komandir oddelka za vzdrževanje reda Krajnik Peter, tu so gasilke ženske desetine, gasilci gasilskega voda CZ in IGD Jelovica ...

Toka ni ... gori ...

Prvi občutki »vojnega stanja« gredo z ustnim telefonom skozi množico. Stroji v delavnicah so obstali in ob istem času se začno vsi zavedati »vojnega stanja«.

Oddelak za prvo medicinsko pomoč enote civilne zaščite je bil zbran pravočasno

čejo na mesto nesreče. Iz dima in ruševin potegnejo težko ranjenega delavca. Hudo poškodbo v predelu trebuha ima. Bolničarke mu nudijo prvo pomoč, ga previdno prenesejo na nosila in pod glavo postavijo torbico za PMP, potem pa hitro v postajo prve medicinske pomoči, v AO Jelovica, kjer že čakata zdravnica dr. Selanova in medicinska sestra Štepelin Dragica. V istem času nudijo prvo medicinsko pomoč tudi ponesrečenki. Zlom nadlahti in stres, mogoče celo pretres možganov. Tudi njo takoj oskrbijo in z nosili prenesejo v postajo PMP. Aktiviran je že oddelak delavcev za odstranjevanje ruševin, ki v dimu in prahu pregleduje ruševine in išče morebitne ranjence. Za ugotavljanje škode in reševanje imetja bo še čas, prvo je človek, ali ne? V tem v štab prihaja nov kurir z vestjo, da je v hali C nova ponesrečenka s težjo poškodbo glave, krvavitev, nezavest ... Tavčar Magda in Mrak Jelena, novi članici oddelka za PMP, kot dve rutinirani bolničarki, hitro in spretno prevzujeta glavo ponesrečenemu dekletu. Tudi to ranjenko hitro prenesejo v postajo PMP. Ranjencev ni veliko. Se sreča, da je tako. Tisti, ki so samo opraskani, oziroma bolj beli od prahu, kot od strahu, si medsebojno pomagajo. Tudi ostali delavci se aktivirajo. Pomagajo po svojih močeh tam, kjer je najpotrebneje.

Gasilci so pripravljeni, rezervoarji vode so polni in izkaže se, da so za Jelovico zlata vredni. Iz bazena pri Seširju deluje gasilska desetina IGD Jelovica.

Narodna zaščita je zaprla Kidričevo cesto za ves promet, kajti nikdar se ne ve, kakšna presečenca nas še čakajo. Eventualne eksplozije, razširitev požara na sosedne delovne organizacije, rušenje hale na cesto in podobno, so nevarnosti, pred katerimi morajo nas in ostale varovati. Pa ne samo to: preprečiti je potrebno vsak dostop k objektom, zaradi eventualnih diverzantskih skupin oziroma možnih tatvin. Jelovica je obdana z budnim človeškim zidom vsenaokrog, s člani enote NZ.

»Civilaši« gasilskega voda CZ napadajo na halo C iz bazena pri obratu družbene prehrane. Požar je omejen. Še malo pa bodo ognjeni zublji izgubili svojo moč. Tedaj pa : »Novo žarišče, vnela sta se soda z vnetljivo tekočino,« poroča kurir. Komandir gasilskega voda CZ izdaja novo povelje in rezervni člani gasilskega voda CZ in IGD Jelovica hitijo z azbestnimi prti, da zaduše tudi to žarišče. Nevarna naloga, preti-la je predvsem eksplozija sodov, je uspešno končana. Požar je povsod lokaliziran in kmalu bo tudi pogasjen.

Konec vaje ...

Zakotnik Miloš — poveljnik CZ postrojavo udeležence v vaji in

»Štab« na analizi končane vaje

predaja raport predsedniku odbora za LO in DS DO — Kokelj Tinetu. Povzemamo kratko analizo: trije ranjenci transportirani po dani prvi medicinski pomoči v postajo PMP, nekaj lažje ranjenih, oskrbljeni na licu mesta, šest žarišč požara, lokaliziranih in pogašenih. Škoda je precejšnja, predvsem zaradi eksplozivne kompresorske postaje. Sodelovali enota CZ DO Jelovica, gasilke in gasilci IGD Jelovica, štiri patrulje NZ, OA Jelovica in vsi delavci izmene v proizvodnji.

Pred zborom udeležencev v vaji in ob prisotnih delavcih predsednik odbora za LO in DS DO še enkrat poda analizo poteka akcije in pohvali vse ekipe, ki so sodelovale in uspešno izvrševale svoje naloge. Poudaril je po-

si že oblačijo uniforme, ko skačejo v gasilski kombi, ki vedno pripravljen čaka. Ne samo zaradi akcije, temveč ker nas gasilce res ne sme nič presenetiti. Sirena je že vključena in »Jelovčani« hite na pomoč, tja, kamor jih usmerja štab KS Škofja Loka.

V tem času odbor zaseda ...

Dela analizo izpeljane vaje in pismeno poročilo za štab KS Škofja Loka. Poročilo je kratek in jedrnat povzetek dogajanj do časa poročanja.

Akcija samozaščite pa teče dalje ...

Dežurni razporejajo patrulje, kontaktirajo s štabom KS Škofja Loka, z dežurnimi obratov v

Nagovor predsednika odbora za LO in DS pred zbranimi delavci proizvodne izmene in zborom udeležencev v akciji po končani vaji

Gasilci IGD Jelovica v enem od svojih napadov

membnost letošnje akcije NNP s posebnim poudarkom na organiziranosti v delovni organizaciji.

Električni tok je vzpostavljen ... Proizvodnja zopet normalno teče ...

Odbor za LO in DS analizira vajo ... Dežurni so na svojih mestih ... Patrulje NZ zopet normalno patruljirajo ...

Tedaj pa ... Alarm ... Požar v KS Škofja Loka ...

Gasilci gasilskega voda CZ in IGD Jelovica, ki so po zaključeni »interni vaji« odšli na svoja delovna mesta, so zopet aktivirani. Hite v gasilski dom. Nekateri

Gorenji vasi, Sovodnju, Preddvoru in Kranju, tako rekoč držijo vse niti v svojih rokah. Izmene delavcev končujejo z delom in odhajajo. Kam? Domov! Jih čaka vpoklic v svoji KS? Tega ne vedo, mi pa smo prepričani, da se bodo oglasili na vsak poziv, saj smo vsi povsod elementi družbene samozaščite, tako v temeljni organizaciji združenega dela, v kraju bivanja, kot občani, kot stanovalci v stolpnica-
kah ...

Noč je ...

29/9 — Sobota prehaja v nedeljo. Gaber Franc in Sinko Viktor predajata dežurstvo Zihler Francu in Miklavčič Janezu. V knjigi dežurnih je že veliko na-

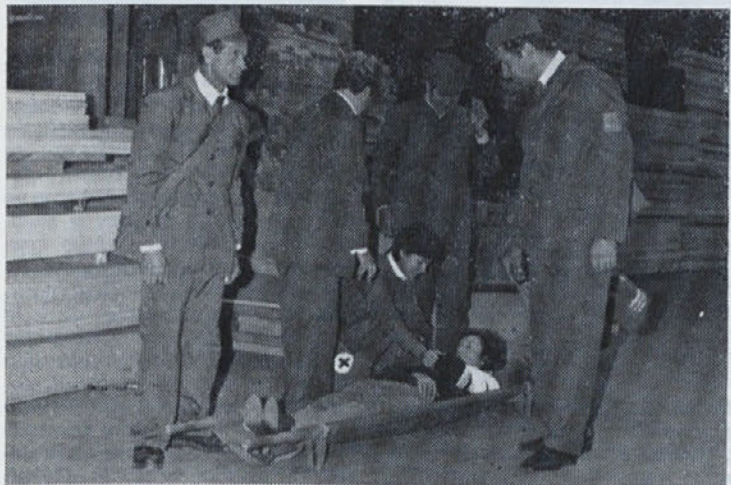
pisanega, toda vseeno lahko zapustita svoje dežurstvo zadovoljna. Do sedaj je vse v redu. In dežurstvo teče naprej, izmenjujejo se patrulje NZ. »V Jelovico ne bo prišel neopažen nihče!«

30. 9. ob 14,00 — Akcija se konča ...

Za nami je preizkušnja, za katero smo se pripravljali, da v tem najbolj razgibanem vikendu zadnjih let dokažemo sebi in drugim, česa smo sposobni danes. Dokazali smo, da se lahko oslonimo na lastne sile, da moramo sodelovati drug z drugim. Organizirana akcija SZDL nas je vse pritegnila, aktivirala in mobilizirala. Množičnost, ki smo jo prikazali, je odraz samozaščitnega jaza nas vseh, kajti v stiski, nesreči, bo moral vsakdo znati varovati sebe, svoje bližnje, sode, skupnost, nas vse, in to na

Puhar Aci in polkovnik Kržišnik Ljubo s štabom akcije.

»Tako smo ukrepali!«

JELOVICA

način in s sredstvi, ki so v danem trenutku na voljo.

Sami preverjamo sistem v praksi, seznanjamo se s širokim spektrom samozaščitnih dolžnosti in ukrepanj, smo aktivni v originalnih »preigravanjih« raznih nevarnosti in bomo aktivni takrat, ko bo to potrebno. Delavci Jelovice smo do sedaj že velikokrat izkazali dejansko usposobljenost in znanje v praksi. SKOPJE, BANJA LUKA, KOZJANSKO, POSOČJE ... so naši izpiti in ocena ni bila nikjer majhna. Tekst: Selan Roman
Fotografije: Tičar Matjaž

Potrditev zamišljene poti

Po tem ko sta aktivna komunistov Jelovice in Gradisa oziroma njuni akcijski skupini pripravili osnutek samoupravnega sporazuma o trajnem medsebojnem sodelovanju se je v septembru in oktobru v to delo vključil v Jelovici tudi sindikat. Organizirane so bile javne razprave o osnutku tega sporazuma, za katerega lahko na kratko rečemo, da so potrdile vsa izhodišča in predloge tega sporazuma. Mnenje vseh, ki so sodelovali v razpravi je, da je končno le prišlo tako daleč, da bo sodelovanje tudi steklo in da bi kazalo čim prej preiti tudi k dejanjem. Lahko tudi rečemo, da so bili vsi dvomi, ki so bili pred razpravo o tem sporazumu v času same javne razprave odstranjeni in da je v vseh primerih šlo le za nepoznavanje besedila, ne pa za nedodelanost tega teksta. Lahko tudi rečemo, da so delavci med to javno razpravo dobili večje zaupanje v dogovarjanje in sporazumevanje, saj je postalo vsem jasno, da je to edini način, ki lahko prinese boljše rezultate poslovanja, predvsem pa tudi zanesljivo prihodnost zaposlenim v obeh kolektivih. Veliko pomeni tudi prvi konkretni rezultat tega predvidenega sodelovanja (celo prehitena formalen podpis) ko se Jelovica kot kooperant že vključuje v delo Gradisa v potresnem področju Črne gore.

Zanimivo je tudi, da je v času javne razprave v Jelovici prevladalo mnenje, naj bi se čim prej prešlo tudi k izdelavi ostalih sporazumov, ki bodo konkretizirali splošne dogovore predlaganega sporazuma. Torej naj bi ta sporazum kot rečeno, čim prej začel. Dodati kaže, da je po vsej Jelovici tekla razprava na zbore delavcev, v temeljni organizaciji Okna-vrata pa po sindikalnih skupinah. Na ta način je bila dosežena veliko večja neposredna prisotnost delavcev v javni razpravi, predvsem pa so sindikalne skupine tako majhna celica samoupravljanja, da lahko resnično vsak posameznik, ki drugače na zboru praviloma ne sodeluje, to lahko naredi. V tej temeljni organizaciji je bila javna razprava po sindikalnih skupinah predvsem zato, ker večina členov sporazuma direktno sodi v pristojnost te temeljne organizacije. Povedati kaže, da je bila v razpravi na tej TOZD dana podpora vsem stališčem sporazuma, predvsem eni sami žagi na tem področju, kot tudi nadaljnji iz-

gradnji (skupni) industrijske cene na tem delu.

Če bi potegnili rezime pod vso javno razpravo, potem lahko rečemo, da je ocena tega sporazuma resnično dobra. Je celo v tej fazi, da ga delavski svet lahko da na zборе delavcev v potrdi-

tev. Sporazum ne potrebuje nikakršnih sprememb in je torej kot rečeno zrel za sprejem. Lahko celo zaključimo, da bo v Jelovici po vsej verjetnosti sprejet pred rokom, kot je bil predviden v rokovniku.

m. š.

O samoupravnem sporazumu o trajnem medsebojnem sodelovanju Jelovice in Gradisa teče torej te dni še zadnja razprava in pričakovati je, da ga bodo delavci Jelovice že kmalu tudi potrdili na svojih zbore. Verjetno bodo na referendumih tudi delavci Gradisa za ta sporazum. To ocenimo da jemo na podlagi razgovorov z delavci Jelovice, izjave štirih pa tudi objavljamo:

Janez Habjan — TOZD okna-vrata:

Pri nas bodo delavci brez dvoma za ta sporazum. Bolj se bojim, da ne bi uspeli pri Gradisu, saj je to tako velika delovna organizacija, da nekaterim problemom ene temeljne organizacije, kot je to LIO Škofja Loka, niti ne bodo dosti mar. Upam le, da se bodo odgovorni v Gradisu po-

trudili in vsem delavcem razložili pomen tega samoupravnega sporazuma za obe strani. Sam moram reči, da je sporazum dokaj dobro sestavljen, kar pa je tudi mnenje ostalih delavcev tu okrog mene. To pa po svoje pove tudi podatek da med javno razpravo pri nas ni bilo pripomb.

Miro Pintar — TOZD okna-vrata:

Ta predlagani samoupravni sporazum se mi zdi dober in v redu. Teh problemov in težav med obema kolektivoma je že bilo toliko, da se je to enkrat le moralo urediti. Tudi ta naša žaga, okrog katere se je največkrat kresalo, ni taka, da bi omo. gočala normalno delo. Za nas nazadnje sploh ni važno, kje ta

žaga je, važno je le, da bo dovolj lesa v proizvodnji. To pa sporazum sedaj ureja in zato se mi zdi dober. Tako mislijo tudi ostali sodelavci.

Rajko Klevišar — TOZD primarna predelava lesa — senčila Predvdvor

Ta samoupravni sporazum se mi zdi precej pomembna stvar. Sam in nekateri delavci tu okrog mene smo sicer pričakovali da bo prišlo do fizične združitve. Zato mislim, da je nekje sporazum le še delna rešitev. Toda reči moram, da je predlog tega sporazuma letos veliko boljše pripravljen kot lanskoletni tekst in zato bomo tu za sprejem. Vendar moram reči, da na vsak način moramo vsi skupaj skrbeti, da ne bo ostal le na papirju in da je torej treba še naprej delati ob tem sporazumu.

Peter Rehberger — TOZD primarna predelava — senčila Predvdvor:

Za predlagani samoupravni sporazum o delitvi dela med Jelovico in LIO Gradis je tak kot je treba, saj resnično prinaša delitev dela, ki je bila vsa ta leta problematična v lesno industrijski coni na Trati. Pri tem pa vidimo tudi delavci tu v Predvdvoru svojo korist, saj bo končno v Jelovici odločeno, da bo edina žaga stala tu v Predvdvoru. Vendar pa bi rad dodal, da je le treba določila tega sporazuma dosledno izvajati, da ne bi prišlo čez leto ali dve do bistvenih dopolnitev, ki bi utegnile denimo poseči tudi v proizvodni program našega dela. Če bo sporazum dosledno izvajan v tistih točkah kot je sedaj napisan, že mislim, da bo storjenega dovolj. J. č.

Podoben objekt kot je tale gradi Jelovica tudi v Škofji Loki na dvorišču občinske stavbe. Treba pa je pripomniti, da že sedaj razburja duhove, ne zaradi svoje posebnosti, temveč zaradi tega, ker je postavljen »na črno«. Kušpščini občine se namreč ni zdelo potrebno, da bi zanj pridobila vsa potrebna dovoljenja. Jelovice pri tem sicer ne zadene krivda, razplet pa bo vsekakor zanimiv.

Smo pripravljeni na srednjeročne cilje?

Prav sedaj prehajamo v tisto obdobje, ko morajo imeti posamezne TOZD in DO jasno načrtano svojo nadaljnjo perspektivo tja do leta 1985, globalno pa naj bi bila njihova perspektiva začrtana tudi do leta 2000. Torej osnovne smernice in koncept bodočega razvoja je podan, naloga celotnega kolektiva, predvsem pa strokovnih služb, bo predvsem v tem, da načrtane naloge čim dosledneje izpeljejo, kar pa ne bo lahka naloga, saj gre za odgovorno problematiko tako znotraj delovne organizacije, kot v povezavi s širšim območjem gospodarstva, predvsem na področju delitve dela in dohodkovne povezanosti, čemur daje naša zakonodaja vse širši družbeni pomen.

Tudi naše TOZD v naslednjih letih predvidevajo intenzivni razvoj, saj se predvideva proti koncu srednjeročnega obdobja skoraj trikratno povečanje. Vendar, pot, ki nas bo pripeljala do tako povečanih rezultatov, bo morala biti povsem drugačna, kot je bila

hočemo, da bomo dejansko dosegli tisto, kar smo si zadali za našo srednjeročno orientacijo.

Že uvodoma je zapisano, da se za tako intenziven bodoči razvoj, celotni kolektiv postavlja pred velike naloge, kar pa bo v prvi vrsti odvisno od dobre organizacije strokovnih služb, od njihovega mesta in statusa, kar pa za današnji trenutek v naši delovni organizaciji ne moremo trditi, da je tako. Vrsto let se ugotavlja, da slaba oziroma nedorečena organizacija strokovnih služb, kjer so mišljene predvsem razvojno tehnološke, zavira nadaljnji razvoj delovne organizacije, ali pa onemogoča doseganje boljših poslovnih rezultatov.

Da se seznanimo s čisto konkretno problematiko, ki je danes prisotna na strokovno tehničnem področju v naši delovni organizaciji.

Ko je bila v letu 1977 izvedena reorganizacija, ko smo prišli iz treh na pet TOZD, je bila le-ta izvedena zaradi osnovne družbe-

jih je bilo zaradi tekočega poslovanja nujno zasesti s posebnim kadrom. Ostale tehnične službe, kot je razvoj in tehnološka priprava dela, so se formalno predvidevale kot enovite na nivoju DSSS za celotno delovno organizacijo, kar bi bilo smotno, predvsem na področju stavbnega pohišstva, kjer gre za ozko povezanost tehnoloških procesov. Vendar, kaj se lahko ugotavlja — resno se k tej organizaciji ni nikdar pristopilo. Se tisti kader, ki je bil v teh službah, se je premaknil na vodstvo TOZD ali na druga delovna opravila, tako da je tistega kadra, ki bi dejansko skrbel za razvoj izdelkov in tehnologije, za izboljšavo organizacije dela in s tem vzporedno delovnih pogojev, ostalo zelo malo, po nekaterih TOZD prav nobenega. Tisti kader pa, ki je ostal pa je neorganiziran, z nejasnimi pristojnostmi in odgovornostmi s površno definiranimi nalogami in podobno.

Ne bi na tem mestu ponovno analizirali, kakšen naj bi bil status tehničnih služb, ali na nivoju TOZD, ali enovite službe za celotno delovno organizacijo. Mnogo je bilo predlogov, ki so govorili v prid eni ali drugi varianti, vendar pa je pomembno dejstvo, da tovrstne strokovne službe morajo postojati in biti tako organizirane, da lahko vplivajo na celotni poslovni proces, s posebnim poudarkom na razvoju izdel-

kov in tehnologije, kar je tudi njihova osnovna in odgovorna naloga.

Danes si je le težko predstavljati delovno organizacijo, ki bi pri tako hitrem razvoju v svetu zanemarjala tovrstno področje, posebno v naši družbi, kjer naj bi bil napredek in svetovni dosežki prisotni na vseh nivojih, kajti le tako bo možna naša vključitev v mednarodno delitev dela, s čimer bi zadovoljili osnovno družbeno težnjo.

Že uvodoma je bilo nakazano, da so na področju razvoja v naši delovni organizaciji velike ambicije. Vse nadaljnji razvoj smo si načrtali na tehnični produktivnosti dela, torej na moderni tehnologiji z najvišjo možno stopnjo avtomatizacije. Nesmiselno ter družbeno in ekonomsko bi bilo nesprijetljivo, če bi večali obseg poslovanja na bazi večje zaposlenosti, posebno, če vzamemo v obzir, da se delovna organizacija nahaja na področju, ki je glede delovne sile deficitarno. Če gledamo s tega stališča, je naš bodoči razvojni koncept na pravi poti, vendar za njegovo uresničitev, je osnovni pogoj, da se optimalno organiziramo, da strokovnim službam, ki lahko največ vplivajo na razvoj, damo pomembno mesto, z jasno definiranimi nalogami, kajti le tako bom kos tako ambicioznim načrtom, ki smo si jih zadali s srednjeročno in dolgoročno orientacijo.

Franc Zihel

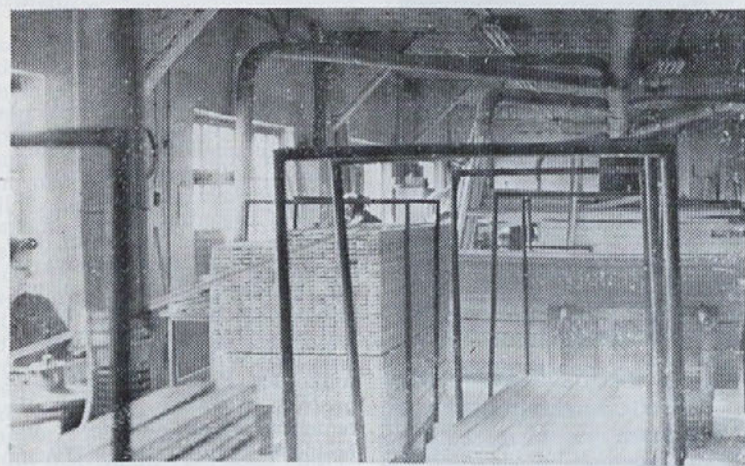
Sanacija mora uspeti

V edini temeljni organizaciji, ki je končala polletje z izgubo, to je v gradnja montažnih objektov, uspešno izvajajo sanacijski načrt. Res je, da rezultati v vseh postavkah in zahtevah še niso doseženi, vendar hrabro podatek, da skoraj povsod gre na bolje.

Se največ se je naredilo v proizvodnji sami. Lahko bi trdili, da se je v septembru in oktobru že povsem ujela dinamika predvidena z letnim načrtom, kar da tudi slutiti, da bo do konca leta proizvodni plan izpolnjen. Sanacijski program so predvsem resno vzeli delavci v proizvodnji, malo pa je pomagalo tudi to, da so v septembru za delo najeli tudi precej delavcev, ki so bili zaposleni le začasno. Na pomoč so tako priskočili vajenci iz poklicne lesne šole, pa dijaki tehnične šole, gimnazije.

Nekoliko slabše pa se sanacijski program izpolnjuje na področju prodaje in montaže. Na teh dveh področjih bo zato treba v naslednjih dveh mesecih storiti precej več. Predvsem velja reči, da nekateri posamezniki še vedno nočejo razumeti, da je ta temeljna organizacija resnično v težavah in da sanacija včasih potegne za sabo tudi ukrepe, ki imajo med drugim za posledico tudi manjši osebni dohodek. Sicer pa je upati, da tega ne bo treba sprejeti, ker tudi na po-

(Nadaljevanje na 6. strani)

v preteklem srednjeročnem obdobju. Če smo povečani obseg proizvodnje gradili v preteklosti skoraj izključno na povečevanju delovne sile in le manjši del na produktivnosti dela, moramo stvar popolnoma zasukati, bodoči rezultati morajo sloneti na modernizaciji in napredku tehnologije in organizacije, ker je to tudi osnovna družbena težnja. Parola: »Povečanje proizvodnje, ob zastareli tehnologiji in slabih delovnih pogojih, naj izgine iz naše vsakdanje prakse«.

Osnovno načelo, ki smo ga zapisali v smernicah srednjeročnega razvoja, se glasi:

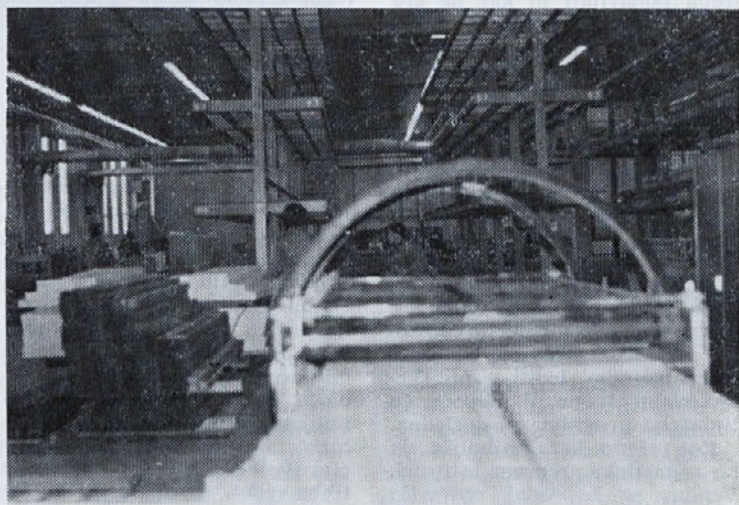
Osnovna težnja bodočega razvoja je specializacija in prehod na velikoserijsko industrijsko proizvodnjo, na bazi moderne tehnologije z največjo stopnjo možne avtomatizacije. Bodoči proizvodni program in precejšnja rast proizvodnje ne bi sloveli na povečani delovni sili, temveč izključno na tehnični produktivnosti dela.

Glede na zapisano načelo naj bi bilo oziroma bo moralo biti naše ponašanje v naslednjih letih popolnoma drugačno, v kolikor

ne težnje, naj bo velikost in obseg poslovanja TOZD tolikšen, da bo delavcem omogočil boljši pregled nad poslovanjem, predvsem pa, da bodo vidni rezultati njihovega tekočega in minulega dela, nikakor pa ne, da bi TOZD strokovno osiromašili, saj le vsestranska pomoč strokovnih delavcev omogoča vidni napredek v celotnem delovnem procesu in s tem vzporedno boljše rezultate dela, kar naj bi bil vedno končni cilj.

Že pred reorganizacijo se ne more trditi, da so bile tehnične službe optimalno organizirane, oziroma na stopnji, ki bi zagotavljale vidni razvoj in napredek v izdelkih in tehnologiji. Vendar pa na žalost lahko ugotovljamo, da smo še tisto, kar je bilo organizirano po reorganizaciji postavili na nivo, ki je onemogočal nadaljnje intenzivno delo na razvoju, tehnologiji in organizaciji dela pa čeprav je bila navedena problematika ves čas prisotna, kar je seveda še tudi danes in v veliki meri vpliva na doseganje rezultatov.

Na nivoju TOZD so bile formirane operativne priprave dela, ki

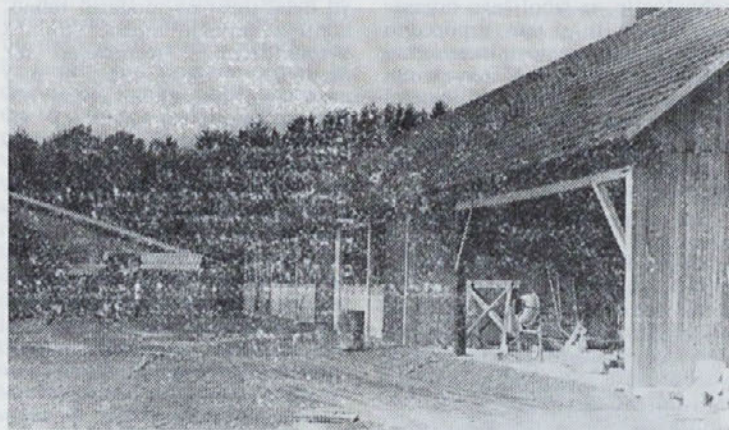
Proizvodnja TOZD gradnja montažnih objektov dohiteva letni načrt

Dan »G« (gradnje) se bliža

Ko smo zadnjič imeli v glasilu daljši prispevek o obratu oziroma o delu temeljne organizacije Preddvor je bilo rečeno, da bo tam kmalu stekla obsežna investicija. Vendar tudi ob tokratnem obisku kaj takega ne moremo objaviti. Tudi ta naložba, kot že nekatere druge v Jelovici, se je namreč zavlekla in resnični začetek bo šele leto 1980.

Med obiskom smo sicer imeli že priložnost videti prvo večjo novost na obratu Preddvor, za-

časno mehanično delavnico, ki je v zaključni fazi gradnje, vendar je treba takoj povedati, da bo

Začasna nova mehanična delavnica, ki je mimogrede najlepši objekt na obratu Preddvor, oznanja, da bo kmalu tudi tu zasajena lopata za začetek obsežnih investicij, ki bodo do konca leta 1981 prinesle novo primarno predelavo lesa, energetskega objekta in sušilnico lesa.

Sanacija mora uspeli

(Nadaljevanje s 5. strani)

dročju prodaje prihajajo boljši časi. Tako je že sklenjena pogodba med Jelovico in Gradisom o gradnji montažnih predelnih sten za hiše v Črni gori, katere vrednost je 13 milijonov dinarjev. Ker pa je to šele začetek obnove v Črni gori in bo verjetno temu naročilo sledilo še kakšno, je upati, da bo tudi Jelovica v naslednjih mesecih še dobivala naročila.

Ne gre pa prezreti še nečesa. Veliko stvari, ki so posebno problematične se obravnava na seji delavskega sveta temeljne organizacije. Vendar je veliko stvari treba ponavljati in kar ne gre posameznikom v račun da mora biti tako. Tako nikakor neče prodreti spoznanje, da je ena izmed osnovnih načinov dela v industrijski gradnji montažnih objektov tipizacija programa, ki omogoča serijsko in hitro delo. Tako pa je izredno veliko primerov sprememb načrtov, kar ima seveda za posledico razlike v montaži, nedodelanosti, pomanjkljivosti in podobno. Končni rezultat tega pa je manjši dohodek in vse take spremembe gredo torej na račun Jelovice. Na vsak način je treba slediti terminskemu planu, to pa ni mogoče, če tipizacija programa ni dosledna.

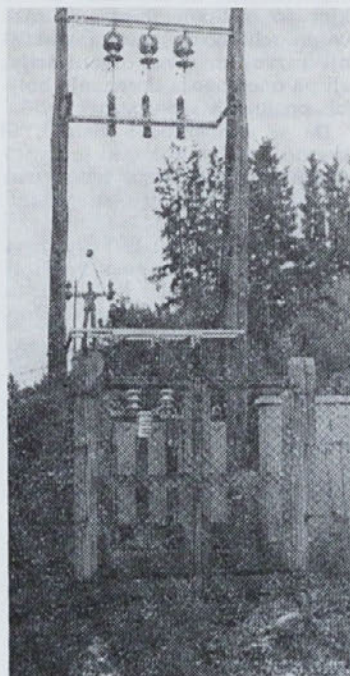
Kot rečeno, kaže najboljši, da bo sanacijski program le uspel. Vendar se že sedaj postavlja vprašanje kako bo drugo leto. Letos je izredno veliko odplače-

vanje kreditov, zato je pričakovati, da bo drugo leto nekoliko lažje. Seveda ob predpostavki, da bo delo potekalo tako kot je načrtovano. Veliko je letos tudi težav z obratovanjem najrazličnejših strojev, predvsem tistih izdelanih v Strojni tovarni Trbovlje, nekateri so tudi po več deset dni nepopravljeni, ker ni nikogar iz Trbovelj, da bi ga usposobil. Upati je le, da bodo te začetne težave letos prebrodene in da bo proizvodnja le tekla drugo leto nemoteno. Vprašanje pa je seveda, kako bo drugo leto z dohodkom. Cene surovin namreč tako skokovito naraščajo, tudi osebni dohodki gredo navzgor, da bo ostanek dohodka ob sedanjih pogojih in prodajnih cenah minimalen. Nekaj se bo dalo narediti v tovarni, vendar vse verjetno ne.

Pa še nekaj. Čeprav je nova tovarna montažnih hiš šele dobro začela delati, pa lahko že danes ugotovljamo, da je bila investicija umestna in kar je najbolj pomembno, v pravem času. K gradbenim delom se je namreč pristopilo v letih, ko je bilo najtežje za gradbeno podjetja in cena je bila resnično nizka. Gradbeni dela so denimo stala le 1,5 milijarde starih dinarjev, danes pa bi bila ta cena že najmanj 4 milijarde dinarjev. Če torej letos težko plačuje temeljna organizacija svoje kreditne obveznosti je treba vedeti, da nikdar ne bi bile bolj ugodne.

J. Č.

za razmere v Preddvoru lepi objekt kasneje porušen. Vanj se bo namreč samo začasno preselila mehanična delavnica, tako da bodo gradbeniki še letos lahko porušili staro mehanično delavnico in tam pripravili prostor za gradnjo energetskega objekta, ki bo prva naložba na tem obratu. V tem energetskega objektu bo dobila prostor kurilnica, ki bo imela, ko bo povsem končana, kar dva kotla in sicer enega na mazut, drugega pa kombiniranega, torej bo lahko kuril tudi lesne odpadke. Tu bo tudi transformatorska postaja, saj je stara neustrezna, kakor tudi prostor za remontne mehanike. V nadstropju te stavbe pa bo tudi skladišče. Prav ta energetskega objekt pa je pogoj, da bodo vse nadaljnje pridobitve sploh imele smisel.

Taka je sedanja transformatorska postaja na obratu Preddvor. Neprimerna in tudi premajhna je za modernejšo predelavo lesa. Zato bo v prvi fazi gradnje postavljena nova.

VSE JE PRIPRAVLJENO ZA GRADNJO

Dober mesec dni bo trajalo, da bo praktično vse nared za gradnjo. Ta pa se pred januarjem ne bo mogla začeti, ker je pač naložba v Preddvoru tudi zajela prepoved o gradnji, kot se je to zgodilo z ničkoliko gospodarskimi objekti po Sloveniji. Škoda zaradi te zamude bo precejšnja (to kot kaže, že postaja značilnost vseh novogradenj v Jelovici), saj je namreč v Preddvoru že večina uvoženih strojev za primarno predelavo lesa, kar seveda pomeni, da že »jedo kruh« in to brez dela. Tudi banka je že potrdila vse menice, vendar bo njihova veljavnost nastopila šele po novem letu. Od potrebnih strojev manjkajo samo tisti, ki bodo domače izdelave, ker so pač domači roki dobave precej dolgi, saj so postavljeni tja do junija 1980. Sem sodijo predvsem transporterji in kotel.

In kaj bo v prvi etapi gradnje? Predvsem bo, poleg seveda prej omenjenega energetskega

objekta, nova primarna predelava, torej žaga. Sem sodi mehanizirano hlodovišče z lupilnim strojem in s krmiljenjem hlodovine ter seveda avtomatskim sortiranjem. Potem je tu nova žagalnica, kjer bo ves tehnološki proces mehaniziran. Stroj bo polnojarmanik — čelilnik in robilnik. Ko bo hlod razžagan, bo ves les avtomatsko sortiran. Urejen bo tudi skladišče tega žaganega lesa, asfaltirane bodo tudi poti za lažji transport. Sušilnica bi sicer tudi morala priti v to etapo gradnje, vendar bo po vsej verjetnosti zgrajena šele v letu 1981. Imela naj bi 4 komore z vlagalno kapaciteto 80 m³ lesa.

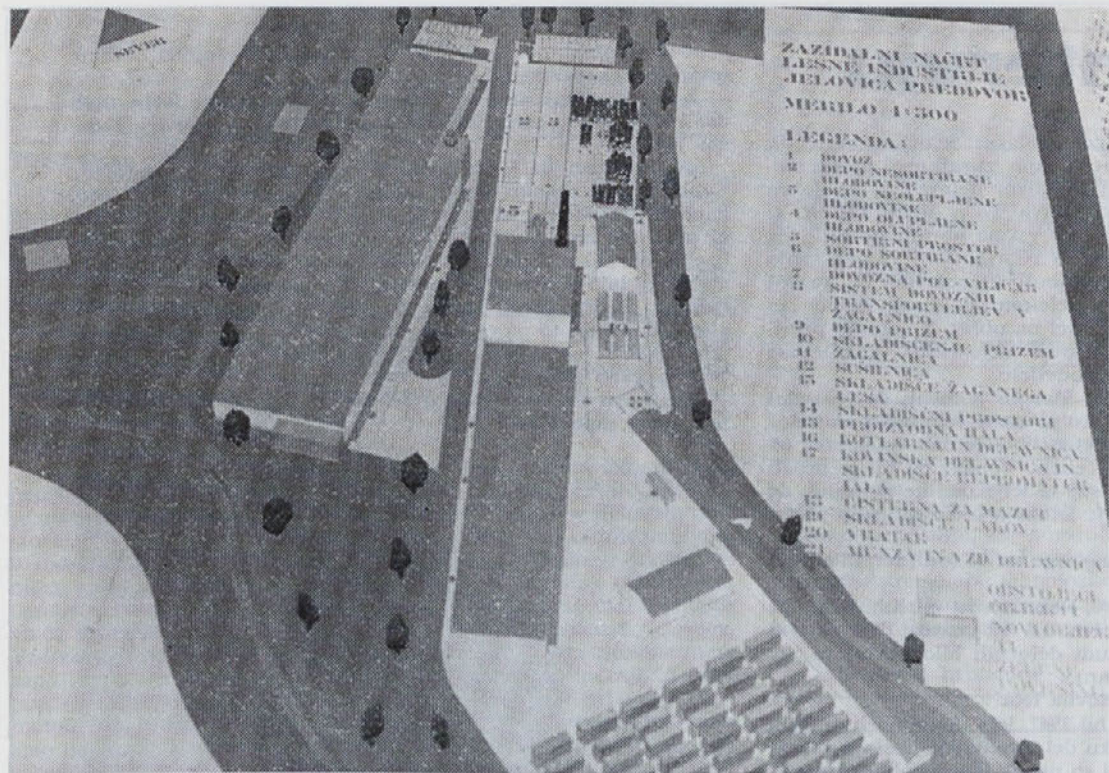
Kot rečeno so vsa pripravljala dela v teku in delavci Gradbinca iz Kranja, ki bo opravil vsa gradbena dela, bodo skušali postoriti vse, da bi naložba tisti dan, ko bo zanj posvetila zelena luč, tudi resnično krenila z mrtve točke.

PROSTORA ZA NOVOSTI JE SE DOVOLJ

S samoupravnim sporazumom med Jelovico in Gradisom je torej primarna predelava v Skofji Loki urejena. Tudi naložba v Preddvoru ni več vprašljiva in delo ter varnost delavcev je po tej strani zagotovljena. Vendar na hitro pogledano, še vedno ni povsem jasno, kako bo z ostalimi dejavnostmi, ki jih ima ta temeljna organizacija. Kranjski obrat senčila se bo preselil v Preddvor. Senčila bodo torej ostala in ker se bo večala tudi proizvodnja stavbnega pohištva v Jelovici, je pričakovati, da bo tudi za te izdelke dovolj povpraševanja. Bolj nepoznana pa je usoda izdelave podbojev. V sestavljeni organizaciji GLG se še vedno ni dosegel sporazum, kdo bo nosilec tega dela. Dogovarjanje je nujno, saj nikakor ni prijetno delati nekaj za kar nikdar nisi prepričan, če bo to predmet dela tudi še nadaljnjih toliko in toliko let. Pri tem pa ne kaže prezreti še nečesa. Ta obrat oziroma temeljna organizacija bo v prihodnosti najbolj primeren za vsake novosti, ki bi jih osvojila Jelovica. Prostora za novogradnje je namreč dovolj. Tudi delavcev, ki se vozijo na delo v Kranj, je precej in dober program bi jih zagotovo pritegnil. Ker je prav sedaj obdobje izdelav predlogov za srednjeročno obdobje 1981—1985 bi bilo prav, da bi na vse dileme, ki se porajajo delavcem v Preddvoru odgovorili čimprej.

DELAVALCI SO IN NISO

Nove naložbe, ki bodo pomembno spremenile delovne pogoje in pa tudi sam pristop k delu bodo pač pogojevale tudi dodatno izobraževanje delavcev in pa seveda tudi prihod novih, predvsem strokovnih kadrov. Med prvimi, ki jih bo treba zaposliti, sta remontni mehanik in pa vodja kotlovnice. Ostala delovna mesta pa bodo zahtevala, da se bodo sedaj zaposleni delavci dodatno izobraževali. V novi žagalnici oziroma v vsej primarni predelavi bo namreč potrebno dobro obvladati novo mehanizacijo. Nepoznavanje strojev bi namreč lahko povzročilo veliko škodo in zastoj. Predvsem to velja za gaterista, pa vodjo sušilnice, manipulant, pa

Maketa novega obrata Predvor bo kot kaže končno le začela postajati resnica

pa vodjo mehanične žagalnice in podobno. Tudi kurjače bo treba izšolati.

Se pa v Predvoru še vedno srečujejo s problemom mladih delavcev. Praktično nemogoče je namreč dobiti mlade, da bi se tu zaposlili. Temu je največ krivo resnično težko delo v neprimerenih prostorih in tudi zato na novosti gledajo še s toliko večjim zaupanjem. Saj kolektiv brez mladih nikdar ni tak kot je treba. Veliko zadnji čas delajo tudi na tem, da bi mladino zopet navdušili za delo z lesom. Tako kot drugod pri nas je tudi iz Predvorske šole izginil les kot predmet ročne obdelave za najrazličnejše potrebe učencev. To napako bodo poskusili že letos popraviti. Soli (nad to ima obrat tudi pokroviteljstvo) bodo nudili dovolj lesa za potrebe pouka. Tudi učenci naj bi čim več delali na obratu in letos jih je precej med počitnicami to že počelo. Še več naj bi jih v prihodnje.

REZULTATI ZADOVOLJIVI

Ob tem, ko govorimo o bodočnosti te temeljne organizacije, pa ne moremo mimo poslovnih rezultatov. Letošnji bodo seveda znani šele tja februarja, vendar bodo tudi tekoči podatki za prvih šest mesecev podali pravo sliko dela in uresničevanja letnega plana.

Temeljna organizacija kot celota dosega dosti ugodne rezultate v primerjavi z zahtevami letnega plana kot tudi v primerjavi z ostalimi temeljnimi organizacijami v Jelovici. Fizični obseg proizvodnje zaostaja le za 2 odstotka, vendar so prepričani, da bodo do konca leta plan izpolnili brez minusov. Če pogledamo še dohodek, potem je celotni dohodek za 4 odstotke manjši od načrtovanega, doseženi dohodek pa je za 2,3 odstotka višji od načrtovanega. Predvsem pa je razveseljiv podatek, da je akumulacija kar 16,5 odstotna in je precej višja od lanskoletne.

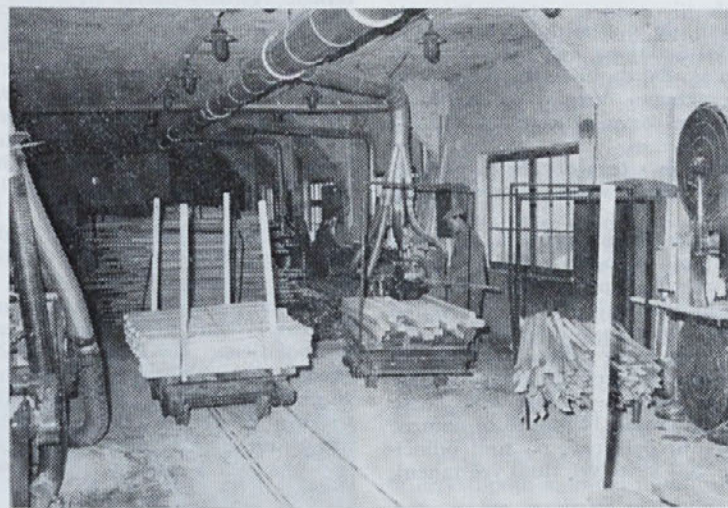
Vsi skladi so tudi normalno napolnjeni. Tako je denimo prišlo v poslovni sklad kar 3,4 milijona dinarjev (340 milijonov starih dinarjev) in to samo v prvih šest mesecih. Tako lahko celo rečemo, da bo temeljna organizacija primarna predelava lesa in senčila precej prispevala sama za svoje bodoče naložbe.

Pri vsem tem, ko je govora o planu, pa je treba reči, da je le

precej napet za ta obrat in seveda tudi težko uresničljiv. To še posebej velja za obrat Kranj, kjer je bilo precej težav tudi z repromateriali. Edino, kar se bojijo, da le ne bodo uspeli uresničiti po planu, je izvoz. Vzrokov je precej, največji pa je nedvomno izpad največjega kupca, to je firme PK — Golf — Hausbau. In še z nečim niso zadovoljni. Težave imajo z nekate-

Tudi o tem kaže razmišljati

Humanizacija dela

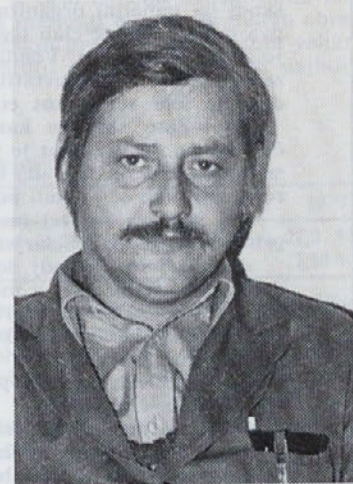
Pri preveliki zavzetosti za izpolnjevanje dnevnih, mesečnih in letnih nalog, ki izhajajo iz planov proizvodnje, često ubiramo najenostavnejše poti za dosego ciljev, ki so pa često najslabše in po njih ne bomo prišli do dobrih rezultatov dela. V ožjem smislu, tu mislim na planske zadolžitve, ki že v osnovi bazirajo na pripravljenosti ljudi za delo v podaljšanem delovnem času, v širšem smislu pa na novi delovni sili, katere ni.

Čeprav ne moremo govoriti o slabšanju delovnih pogojev, pa

lahko govorimo o stagnaciji le-teh, ker vsakdo ve, da stvari morajo stalno napredovati, posebno, kar se tiče tehnike in organizacije dela.

Mislim, da je povsem nedopustno in skrajno neslavno za vse nas, ki vodimo, nadzorujemo, načrtujemo ali smo na drug način zadolženi za čimbolj normalen in racionalen potek proizvodnje, da se posamezna dela vršijo še na zastarelih osnovah in je količina dela odvisna dejansko od prelitega znoja, zanemarjanja kvalitete in na koncu od navad-

rimi zastarelimi tehnologijami, kot še posebno velja za proizvodnjo podbojev. Poleg novogradnje bo prav tehnologija naloga, ki ji bo treba posvečati največ pozornosti v naslednjem obdobju.

Brane MEDJA: Čeprav vsi čakamo na novogradnjo, pa vseeno ne bi smeli zanemarjati sprotih manjših investicij. Tehnologija nam ne sme zastarati.

To bi bilo kratko poročilo o temeljni organizaciji Primarna predelava lesa in senčila Predvor. Upam, da ste iz njega izvedeli vsaj najbolj značilne stvari, ki so v ospredju dela in življenja te temeljne organizacije. Kako pa bo podrobneje v prihodnosti, pa bo tako še dovolj napisanega v naslednjih številkah našega glasila.

J. Č.

nega priganjanja ljudi ali pa dobre volje delavca na delovnem mestu.

Ključ za odpravo vseh omenjenih in neomenjenih slabosti, je iskati izključno v boljši organizaciji dela, s katero se morajo nujno urediti normativi časa dosledno, ne pa z nekimi probami, stalno se morajo preurejati postopki dela, izboljševati notranji transport, vgrajevati v delovne postopke nove elemente, mehanizirati ročna dela, poenostavljati dela, zamenjavati neprimerne repromaterialne, opravljati težka fizična dela, stalno izboljševati delovne pogoje.

Marsikdo se bo ob članek zopet obregnil, češ, to vsakdo ve, in res je, vsakdo ve, malo pa je tistih, ki se trudijo, da bo ne bi bilo tako. Vse preveč je tistih, ki hodijo na delo šablonsko in naredijo samo tisto, kar res morajo, to pa so včasih dela iz cikla »trla baba lan«.

Zelo hitro opazimo skupino delavcev iz proizvodnje, ki so se grupirali na »čikpavzi«, katere so za nekatere dejanske predloge in prepogoste. Vseeno pa se naj tisti, ki so do tega zelo kritični, samokritično zamislijo, koliko delovnega časa posvetijo privatnim klepetom med službo, kako analizirajo športne rezultate, in na splošno ima v nekaterih skupinah privratna debata prednost pred službeno tako, da je postala že dobršen del službe.

Anton Kužnik

Naš intervju

V prejšnji številki je bil gost delavec Jelovice, ki je tik pred odhodom v pokoj. Tokrat pa smo izbrali med našim obiskom na temeljni organizaciji Preddvor delavca, ki že dobra dva meseca ni več član tega kolektiva. To je **JOŽE TICAR**, ki je že odšel v pokoj. Vendar so mi vsi na obratu potrdili, da zasluži kljub temu uvrstitev v to rubriko, saj je vsa svoja delovna leta veljal kot eden najbolj prizadevnih za razvoj obrata. Zato smo ga kar po telefonu poklicali domov in čez dobrih deset minut je že prišel na obrat. S sabo je prinesel steklenico medice »da bi pogovor lažje stekel« kot je sam rekel. In tako se je tudi potem odvijalo.

Naj začneva pri tej medicini? Mar to pomeni, da je sedaj prišlo v ospredje čebelarjenje, ko ni treba več hoditi na delo?

»Čebelarjenje je moj dolgoleten hobi in sem tudi prej ob delu vedno našel čas za moje čebele. Vendar pa mi je prosti čas letos prišel še kako prav, saj 15 let nazaj ne pomnim, da bi bila tako slaba letina, kot je letošnja in čebele zato potrebujejo več pozornosti.«

Ce vas človek pogleda, potem vam ne bi sodil let, ki so vas že odpeljale v pokoj?

»Ja pa se jih je le nabralo 40. Delovnih let mislim. Nekaj je sicer tudi partizanskih, saj sem bil od marca 1944 aktivni udeleženec NOB, vendar bi tudi delovnih bilo dovolj za pokojnino. Torej izgled včasih vara.«

Pa so bila pestra vsa ta delovna leta?

»To pa to. Potem, ko sem bil 1947. leta demobiliziran, sem opravljal vse do sedaj ničkoliko del, predvsem je šlo v skoraj vseh primerih za zadolžitve, ki so mi jih dali. Ne bi rad našteval vseh, vendar moram reči, da sem služboval vse od Kranja, Preddvora, Jezerskega, pa kdo bi vse našteval. 17, 18 let pa sem delal tu v Preddvoru na tem lesnem obratu. Najprej sem bil prodajni referent, obratovodja, nazadnje skladiščnik žaganelega lesa. Več let je tu delala tudi moja žena, ki pa je že pred leti odšla v pokoj. Če pa dodam, da je tudi sin Matjaž v Jelovici, potem lahko rečem, da smo pač družina pod znakom Jelovice.«

Pa je bilo težko, ko ste 1. julija odšli v pokoj?

»Ravno enostavno ni. Vendar veš, da so zadaj mladi, ki pač želijo delati. Vendar še vedno mislim, da nisem povsem odšel iz Jelovice. Tako me v pogovoru s prijatelji ali sosedami še vedno zanese, da pravim: pri nas v Jelovici pa je to tako in tako. Tudi redno še prihajam nazaj sem na obrat, na krajši pogovor. Kri ni voda in ta leta, ki sem jih, lahko to rečem, pošteno tudi posvetil razvoju tega obrata, so opravila svoje.«

Kot vem, ste bil eden največjih pobudnikov, da bi se ta obrat razširil, moderniziral. Vendar se to za čas vašega službovanja ni zgodilo, se bo pa sedaj, ko vas ni več tu na delu. Se še zanimate za te novosti?

»Seveda se. Tudi lahko rečem, da smo si dolgo vsi skupaj prizadevali, da bi se to zgodilo. Sedaj pa kot kaže se bo to končno le. Po mojem je velika škoda, da bi se les vozil od tu kam drugam neobdelan in nerazžagan. Vendar to miselnost prenesti celemu kolektivu, tako velikemu, kot je Jelovica, ni lahko.«

Bil ste tudi eden najbolj aktivnih s tega obrata na področju samoupravljanja. Kako lahko opišete razvoj samoupravljanja v tovarni?

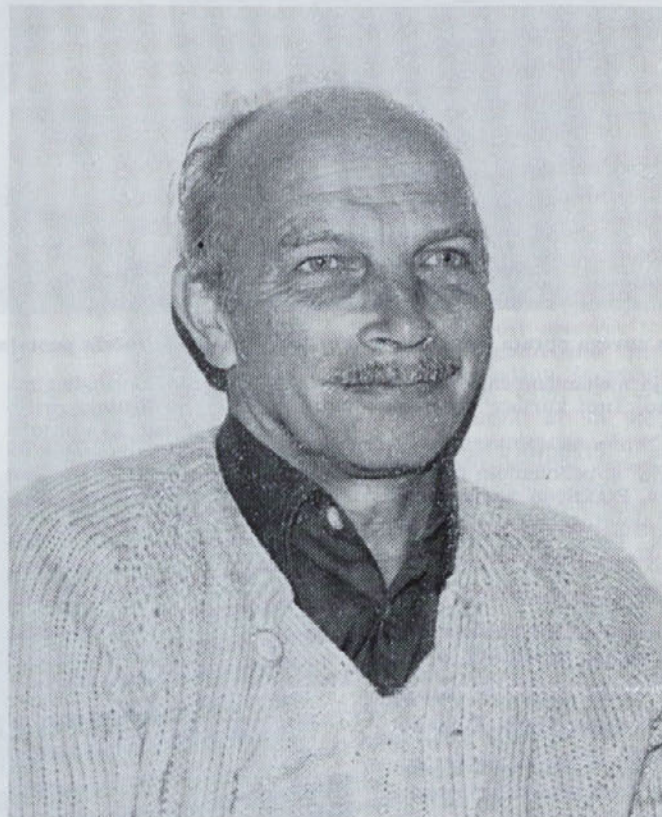
»V delavskih svetih sem bil res skoraj vsa leta. In takoj moram reči, da je samoupravljanje naredilo velik korak naprej. Posebej sedaj, ko je naš obrat skupaj s Kranjem svoja temeljna organizacija, je vpliv in odločanje delavcev še veliko večje. Tudi delegati vedno bolj posegajo v odločanje in mislim, da tak način samoupravljanja mora prinesiti čez leto ali dve najboljše rezultate. Tudi samoupravne sindikalne skupine že kažejo svojo pravo obliko in vsebino. Le preredit se še sestajajo. Mislim, da bi se morale vsakih 14 dni, to bi namreč prispevalo k boljšemu informiranju delavcev, pa tudi odločitve bi veliko bolj prediskutirali. Saj veste več ljudi več mnenj,

vendar majhna skupina, kot je sindikalna skupina, veliko lažje doseže enotnost, kot pa zbor delavcev.«

Ker ste sedaj »zunaj« Jelovice, potem veliko lažje tudi daste objektivno oceno dela in gospodarjenja v Jelovici. Kakšna je?

»Moram reči, da je prišlo do res velikega razvoja v tovarni. Veliko je bilo rekonstrukcij, veliko se gradi. Pri tem pa je ena napaka. Investicije se največkrat predolgo vlečejo, potem pa ni takega in hitrega učinka, kot bi moral biti. Prehitro pridejo bančni obroki in uspešnost poslovanja je potem manjša. Tudi napak je bilo v preteklosti precej. Spomnimo se samo firme Loka, za nepravilnosti katere pa nihče ni odgovarjal. Sedanji glavni direktor, to moramo pošteno povedati, je moral ob svojem prihodu ugrizniti v precej kisljavo jabolko, pa je Jelovico tudi uspešno prepeljal preko vseh čeri.«

Predvsem sva kramljala o Jelovici in delu doslej. Kako pa je v »novi zaposlitvi«?

»Dan je tudi za upokojenca kratek. Dela imam več kot preveč. Hčerki namreč pomagam pri gradnji hiše in potem veste, da je tekanja in dela dovolj. Pa tudi drugače se je iz preteklih let obdržalo dovolj zadolžitve. Ena je pri folklorni skupini tu v Preddvoru, kjer sem bil dolga leta aktivni plesalec, sedaj pa še pomagam pri organizaciji. V krajevni skupnosti sem tudi predsednik odbora za splošni ljudski odpor, poleg tega pa sem tudi član konference SZDL v krajevni skupnosti. Dela torej več kot preveč.«

Verjeli ali ne, ves čas najinega pogovora se je presedal in mencial. Potem je le priznal, da ima doma zidarje in da, četudi je upokojenec, nima več časa. Pač nekoliko drugače, kot si mi predstavljamo življenje upokojenca. Zato sem se mu zahvalil za pogovor in že ga ni bilo več. Upam in želim, da mu bo vsa njegova jesen življenja tako polna in pestra. Potem bo namreč tudi lepa. Verjetno mu to želite tudi vi?

j. čadež

Boleznine v porastu, vzroki pa ostajajo le na papirju

Že večkrat smo pisali, da boleznine v Jelovici iz leta v leto naraščajo, pa čeprav je Jelovica dobila celo svojo lastno obratno ambulanto, ki prispeva po drugi strani, da teh boleznin ni še več. Boleznine in s tem povezana odsotnost delavcev z delovnih mest in če dodamo še, da že tako primanjkuje delavcev, so tudi ena izmed največjih vzrokov za slabše doseganje letnega plana. Za tokratno število glasila smo zato poprosili zdravnico Selanovo, naj nam odgovori na nekatera vprašanja, ki so najpogostejša, predvsem: zakaj tako naraščanje števila obolelih in kaj storiti, da bi jih bilo manj. V uredništvo smo dobili njego poročilo, ki sta ga sestavila skupaj s psiho-

logom Stanetom Bokalom, je prava analiza stanja in tudi skoraj povsem pojasnjuje in odgovarja na zastavljena vprašanja. Poročilo objavljamo v celoti.

Ocena boleznine do 30 dni za TOZD-2 in TOZD-4 in primerjava med letoma 1978 in 1979 (1978 — 12 mesecev, 1979 — 7 mesecev)

VZROKI BOLEZNI

Pregledali smo lanskoletne in letošnje izostanke do 30 dni na TOZD-u Okna vrata in na TOZD-u Granja montažnih objektov. Izo-

stanki so predvsem zaradi obolenj dihal, prebavil in ledvic, poškodb na delu in izven dela ter obolenj hrbtenice.

Razčlenitev izostankov po obolenjih na tipičnih obratnih enotah:

1. Obolenja dihal	1978	1979
TOZD Okna vrata		
a) prototipna delavnica	—	85,7 %
b) žaga	2,6 %	18,1 %
c) prirezovalnica	0,3 %	25,19 %
d) obrat oken	9,4 %	14,2 %
e) vzdrževalni servis	5,7 %	22,84 %
f) termoton	—	50,41 %

Če razčlenimo vzroke ugotovimo, da je odsotnost v prototipni delavnici povečana zaradi obolenj dihal zato, ker je majhno število zaposlenih (5) in vsak posameznik pomeni visok odstotek odsotnosti. Pogoji dela v prototipni delavnici so ugodni, problemi nastopijo predvsem zaradi dela na sejmihi.

Narava dela na žagi zahteva delo zunaj ob vsakem letnem času, neugodna klima je tudi pri razžaganju hlodovine. Prirezovalnica je obratna enota, kjer je neugodno klimatsko stanje v delovnih prostorih. Pri vsakokratnem vходу ali izhodu viličarja, zaradi podtlaka v sosednji hali nastopa preprih v tej delavnici. Nujno je treba tehnično rešiti dovajanje svežega zraka, ki bo uredil tlak in toplotno ugodje v obratu oken in vrat. V obratu oken in vrat vsako poletje vlada neznosna vročina, kar vpliva na neugodno počutje delavcev. Vzdrževalni servis je problem zaradi povprečno višje starostne meje zaposlenih, kot drugje. Narava dela je takšna, da morajo delavci pogostokrat zapuščati delovne prostore in odhajati iz delavnice. Termoton ima majhno število zaposlenih (12). V to proizvodno halo smo namestili precej ljudi, ki so na drugih delovnih mestih болоvali zaradi pogostih ponavljajočih bolezni zgornjih dihalnih poti.

2. Obolenja prebavil in ledvic

	1978	1979
a) strokovne službe	10,8 %	14,46 %

Tukaj ni mogoče najti značilnosti, ki bi povečevale stalež zaradi teh obolenj.

3. Poškodbe na delu in izven dela

a) strokovne službe	13,8 %	25,3 %
b) žaga	28,4 %	42,24 %
c) prirezovalnica	9,2 %	18,00 %
d) obrat oblog in letev	11,4 %	30,35 %
e) termoton	5,1 %	21,6 %
f) obrat vhodnih in garažnih vrat	4,5 %	42,4 %

Obrat oblog in letev in obrat vhodnih in garažnih vrat sta delavnici, kjer na izredno majhni površini stoji veliko strojev, delavci opravljajo delo hkrati na več strojih, zato je možnost poškodb na delu večja. V termotonu je delo s stekli, ki pri padcu v oči daje težke poškodbe in dolgotrajno rehabilitacijo. V obratu vhodnih in garažnih vrat je kvalifikacijska struktura delavcev izredno nizka. Poškodbe na poti z dela ali na delo so predvsem posledice prometnih nesreč. To so poškodbe, ki terjajo večmesečno odsotnost zaradi zdravljenja in rehabilitacije. Delavci uporabljajo za prihod in odhod z dela lastna prevozna sredstva.

Izredno veliko bolniške je v novem obratu za izdelavo termoton stekel. Vzrok je predvsem en sam. Delo še vedno ne teče ustaljeno. Tako se skoraj stalno dogaja, da delavci včasih delajo na dan le po dve, tri ure, ker za več dela ni stekel, ko pa pripelje tovornjak iz Pančeva (na posnetku ga ravnokar razkladajo), pa je dela čez glavo. Delavci takrat morajo nadoknaditi zamujeno in včasih se dela tudi po 12 ur na dan.

4. Obolenja hrbtenice

	1978	1979
a) prirezovalnica	—	5,91 %
b) obrat oken	15,5 %	28,18 %
c) obrat vhodnih in garažnih vrat	19,8 %	28,4 %

V vseh imenovanih delavnicah je delo izredno fizično zahtevno. dnevna količina lesa, ki ga je treba razrezati pomeni preveliko obremenjevanje in prenašanje težkih bremen, ampak tudi velika menitev za delavca. Montaža v obratu oken je tudi eden najbolj rizičnih faz proizvodnje.

1. Obolenja dihal

TOZD gradnja montažnih objektov

	1978	1979
a) obrat montažnih objektov	20,8 %	27,0 %
b) montaža montažnih objektov	17,2 %	21,38 %

Obolenja dihal so v porastu zaradi okvare zdravja delavcev v starih proizvodnih prostorih. V novih proizvodnih prostorih pa še vedno ni ogrevanja, kar povzroča obolenja zgornjih dihalnih poti pri sicer zdravih delavcih. Prehladna obolenja bi se verjetno zmanjšala tudi pri spremembi tehnološkega postopka finalizacije montažnih hiš. Trenutno je vsa finalizacija montažnih hiš na terenu. Boljše bi bilo čimveč finalizacije prenesti v proizvodnjo.

2. Obolenja hrbtenice

	1978	1979
a) strokovne službe	31,1 %	51,49 %
b) obrat montažni objekti	8,9 %	24,43 %
c) montaža montažnih objektov	9,2 %	27,29 %

Bolniški stalež v strokovnih službah je v takšnem porastu zaradi ene same delavke, ki je letos septembra bila invalidsko upokojena. Nova proizvodna hala na TOZD-u Gradnja montažnih objektov ne obratuje dolgo, zato so obolenja hrbtenice posledica prejšnjih neprimernih delovnih mest. Montaža montažnih objektov kaže ogromen porast obolenj hrbtenic, verjetno zaradi izpada montaže v inozemstvu. Ker monterji v večini primerov, ko jih prestavijo v proizvodne hale ne dosega norme, zato bežijo v stalež. Dolžina delovne dobe na montaži je verjetno presegla smotrno mejo zaradi fizično izredno zahtevnih nalog.

Ukrepi za zmanjšanje bolezni

Po pregledu vseh vzrokov bi po našem mnenju bilo treba v teh dveh obratih posebno pozornost posvetiti vsem najbolj problematičnim delovnim mestom, ki tudi povzročajo največ bolezni. Tako je treba na vsak način proučiti povprečno starost zaposlenih in njihovo delovno dobo na delovnem mestu, ki je kakorkoli problematično. Že prej smo ugotovili, da je neurejeno klimatsko ravnanje pogost vzrok za bolezni. Zato je treba take klimatske neurejene prostore, kot so na primer prirezovalnica, obrat oken in vrat v čim hitrejšem času sanirati. Tudi delo na obratu vhodnih in garažnih vrat je treba urediti, saj tako ne more več naprej. Precejšen problem Jelovice so tudi alkoholiki. Temu problemu je treba pristopiti timsko. Tudi priučevanje na delovno mesto je včasih prehitro ali pa premalo strokovno. Zato prihaja do pogostih poškodb, ki so posledica nevednosti.

Veliko bi se dalo narediti, če bi več pozornosti posvetili izobraževanju delavcev o nujenju prve pomoči, ker je le pravilna in pravočasna prva pomoč pri poškodbah na delovnem mestu zagotovilo, da bo kasneje tudi ozdravitev hitrejša. Proučiti bi morali tudi poškodbe na poti na delo ali z dela, s tehničnimi postopki pa bi lahko velikokrat zmanjšali delež fizičnega dela, kar bi seveda prispevalo predvsem k veliko manjšemu številu poškodb na hrbtenici. Veliko bi bilo treba narediti tudi na pridobitvi delovnih mest, ki bodo delno sedeča ali pa bodo takšna, da bodo lahko na njih delali delavci v času rehabilitacije ali pa nosečnice v drugi polovici nosečnosti.

Prav tako bi bilo treba tehnično rešiti vhodna vrata na TOZD 4, kjer vstopajo kamioni in viličarji. Ta vrata so namreč cel dan široko odprta, kar povzroča neugodne klimatske pogoje za delo v tej hali. Kaj bo šele, ko bo nastopil mróz? Tudi montažne hiše bi veliko več lahko finalizirali že v sami tovarni, kar bi po drugi strani lahko tudi prineslo prihranek pri stroških proizvodnje. Nema lokdaj pa je vzrok bolniški tudi slab odnos med delavci ali delavci in vodjo del. Zatorej je tudi odnosom treba posvetiti več pozornosti. Nujno pa bi se moralo kupiti tudi inhalacijski aparat, ki bi pomagal bolniku premostiti najkritičnejše obdobje, to pa bi kasneje veliko prispevalo, da bi bil stalež krajši.

Na hitro so naštetni ukrepi, ki bi jih z majhnimi stroški, pa s precej več dobre volje morali čim prej sprejeti. Delovni pogoji in počutje delavcev bi se zagotovo bistveno spremenili na boljše. To pa bi hkrati prispevalo tudi k manjši odsotnosti z dela.

M. Selan

S. Bokal

Kegljaški piknik

Ker so pikniki v naravi postali sestavni del družabnega življenja družinskih in še vseh mogočih ostalih krogov, tudi kegljači v Jelovici nismo mogli mimo te moderne oblike »rekreacije«. Res je tudi, da smo nekaj takega pothiem že dolgo načrtovali, tudi po kakega tisočaka smo včasih dali v ta namen. Na vsaki tekmi so se natančno registrirale »ribe in ribice« in vsak nepremišljen lučaj je stal tekmovalca ali tekmovalko 1 din. Tako počasi, vendar po pregovoru: »Zrno do zrna...«, smo uspeli celo nekaj zbrati. Kot vedno, je pedantnost zbiranja obveljala le pri dekletih, fantje pa na take stvari običajno ne dajo veliko. Po dogovoru »organizacijskega odbora« (ta je seveda vedno v enakem sestavu, pa če gre za hudo važno tekmo ali med ostalimi tudi za piknik)

smo finančno plat tako sporazumno vnaprej dogovorili: dekleta plačajo iz svojega »ribiškega proračuna«, fantje pa kar tako, kolikor bo pač zmanjkalo.

Vabila smo prejeli vsi, povabilj smo tudi višje funkcionarje,

dogovorili smo se za lokacijo ob Sori, za zborna mesto pa pred hotelom Transturist.

Organizacijski odbor je deloval brezhibno vse od nabave in transporta pritliklin, izbire lokacije ter

poskusne serije pečenja na žaru; pa se je zataknilo pri koordinaciji transporta sodelujočih. Delegiran član odbora je namreč pomešal Transturist hotel s »Transturistom kar tako« kot se reče avtobusni postaji in nastal je kratek stik oz. organizacijski kiks. Namesto dostave s spremstvom, se je delegat vrnil sam s slabim občutkom, da nikogar ne bo, vsi sodelujoči pa za njim kar v lastni režiji.

In začelo se je: uvodoma hrana in pijača in potem še večkrat v programu ponovitev te točke. Vmes je bila organizirana in neorganizirana rekreacija. Tisti maraton in 3 x 20 minut nogometne tekme je bilo ta zaresne telovadbe, plesni intermezzi in kartanje, čeprav sta sicer tudi športni discipline, pa po svobodni izbiri. Ženske so vneto sodelovale tudi v nogometu, čeprav večinoma za ustvarjanje »gužve« med enometrsko razdaljo obeh »golštang«.

Fizično in psihično obnemogli, smo ob mraku sicer zares lepega toplega sončnega dne, morali zapustiti prizorišče dogajanja. Srečevali se bomo še vnaprej na kegljiščih, ob zmagah in porazih in vedno se bom spomnili tudi prilike, ki nas je še bolj zblížala in bo to pripomoglo k športnemu sodelovanju, ker borbenost na športnih igriščih ni vedno le privatna stvar vsakega posamez-

nika, ampak je tudi odraz odgovornosti do tovarišev, ki se bojijo za skupen rezultat.

S. O.

Se ena iz akcije NNNP

Naravne barikade

Med sobotnim dopoldnevom, ko je bila akcija NNNP v teku, je v sobi dežurnega zazvonil telefon. Na drugi strani je bil vodja patrole. Ta si je med svojim patroliranjem temeljito ogledala obrate na TOZD gradnja montažnih objektov. Njegov raport je bil kratek in jednat:

»Tovariš dežurni, vse je v redu. Glede na razmere in stanje, kakršno smo videli na tem obratu po dvoriščih, je sovražniku onemogočeno vsakršno gibanje.«

N. N.

JELOVICA — glasilo delovnega kolektiva Jelovica, lesna industrija Škofja Loka

Ureja: odbor za obveščanje organizacije združenega dela: Kustec Lidija, Radelj Janez, Batagelj Mojca, Kranjc-Kikelj Irena, Likar Janez, Zupan Anton, Zihert Franc.

Odgovorni urednik: Pavlin Franc

Na tej sliki je nov gasilski avto, ki so ga jelovski gasilci kupili pred kratkim. Stal je skoraj 36 starih milijonov, vendar je treba reči, da je še kako koristno vozilo. Sedaj je sicer še neopremljeno, to bodo storili v mehanični delavnici Jelovice, vendar lahko rečemo, da je izredno prostorno vozilo, hitro in resnično izdelano za potrebe gasilcev. Marsikdo se bo vprašal, zakaj je prišlo sploh do tega nakupa. Treba je namreč vedeti, da je stari kombi že več kot 9 let v službi gasilstva, torej ga že malo daje »naduha«, kar pa ni priporočljivo, če je treba hitro ukrepati. Pa še nekaj je. Prejšnji kombi je bil namenjen tudi delovanju požarne varnosti, torej je bilo z njim opravljeno nič koliko voženj po obratih, pa do Gorenje vasi, Sovodnja in Pred-dvora. Novi kombi pa bo služil samo za gasilsko delo. Druga stvar, ki jo kaže poudariti pa je ta, da je stari kombi premajhen za gasilce in še vso opremo, ki je potrebna. Gasilci so namreč kupili tudi novo brizgalno, znamke Rosenbauer, ki je med najmočnejšimi te vrste, saj na minuto požene proti ognju do 1200 litrov vode. Prejšnja brizgalna pa je lahko le 800 litrov. Podatek je razveseljiv, saj je Jelovica tovarna, kjer bi se vsak večji požar hitro širil, saj je večina materialov še kako gorečih. Dodamo naj, da je ta brizgalna stala 11 milijonov starih dinarjev. Društvo ima tako sedaj kar tri brizgalne in po vsej verjetnosti bodo eno dali na obrat Trata. V novem kombiju pa bo torej dovolj prostora za dve brizgalni, kar pa je tudi potrebno, saj se lahko zgodi, da bi ena brizgalna ob požaru odpovedala. Gasilci so za vse te novosti najeli 100 milijonov dinarjev posojila pri Zavarovalnici Triglav, o tem kaj bodo storili s preostalim denarjem pa bomo pisali v prihodnji številki.

I. b.

Tovornjak je v Staro Pazovo pripeljal nekaj vrat. Delavca poslovalnice sta zadovoljna, saj bo nekaj kupcev lahko dobilo dolgo pričakovan izdelek Jelovice. Vendar teh tovarnjakov iz Jelovice je na poti v poslovalnice še veliko premalo.